

Posudek oponenta na dizertační práci Mgr. Kláry Horáčkové :

„ Integrace žáků cizinců v primární škole“

Oponent : prof. PaedDr. Radka Wildová, CSc., KPPPg PedF UK, Praha

---

Předložená dizertační práce je věnována problematice začlenění a vzdělávání žáků cizinců v období primární školy. Zvolené téma rezonuje českou, ale i mezinárodní, vzdělávací politikou v současné době velmi intenzivně. Pro Českou republiku je faktické řešení této otázky podstatné i když se z hlediska počtu integrovaných žáků nemůže srovnávat s některými evropskými zeměmi, kde je počet těchto žáků několikanásobně vyšší. Význam tohoto tématu dokládá řada odborných diskusí, dílčích výzkumů a projektů, které jsou v této oblasti u nás řešeny. Toto téma je i součástí dlouhodobé strategie rozvoje vzdělávání v ČR - Strategie 2030+.

Cíl dizertace je zaměřen na zmapování a podrobné popsání procesu začleňování a vzdělávání žáků cizinců v české škole, včetně sledování jaké postupy a strategie škola užívá. Formulace cíle je logická a odpovídá celkovému tematickému vymezení dizertace. Z hlediska jeho naplnění lze konstatovat, že se autorce tento cíl víceméně podařilo naplnit. Rezervy vidím především v oblasti "začlenění", zde bych očekávala výraznější akcent na oblast sociální integrace, kterou považuji nejen ve vztahu k vzdělávání, ale i k soužití a vytváření školního klimatu jako velmi podstatné. Tato oblast v dizertaci nechybí, mohla však být nejen teoreticky, ale především výzkumně komplexněji pojata s cílem např. doporučit, jak socializaci ve škole pozitivně podpořit s čímž souvisí např. i snaha zjistit, co ji ovlivňuje, jak zapojit různé aktéry včetně rodičů, asistentů žáka, jak ji podpořit mimo školní prostředí atd.

Celková struktura dizertace je logická a odpovídá řešenému problému.

Teoretická část se věnuje základním východiskům celé dizertace, ze kterých pak autorka vycházela při přípravě a realizaci výzkumné části. V teoretické části se autorka podrobně věnuje žákovi-cizincovi, jeho charakteristice, potřebám a legislativě s tímto tématem spojené. Teoretická část je uzavřena kapitolou zaměřenou na problematiku integrace žáků cizinců v prostředí inkluzivního vzdělávání. Teoretickou část bych doporučovala restrukturalizovat a to tak, aby východiska tvořila samostatnou kapitolu. Další kapitolou by pak mohla být odborná rešerše české a zahraniční literatury. Do teoretické části bych doplnila samostatnou kapitolu týkající se komparativně-analytického pohledu na sledovanou problematiku v Evropě. Toto jsou doporučení, která by kvalitu a celkovou přehlednost teoretické části určitě zvýšila. Zároveň však oceňuji rozsah a kvalitu využitých odborných pramenů a následnou práci s nimi.

Výzkumná část je metodologicky i formálně kvalitně zpracována. Z pojetí a zpracování této části je patrné, že je autorka velmi erudovaná v problematice kvalitativních šetření. K. Horáčková v dizertaci prokázala schopnost výzkum připravit, realizovat a co nejvíce kriticky zhodnotit zjištěné výsledky, ze kterých interpretačně velmi dobře formuluje závěry. Velmi se mi líbí metoda případové studie, škoda, že se jedná pouze o sledování jedné školy, ale rozumím, že podrobně realizovaný kvalitativní výzkum je organizačně i časově velmi zatěžující. Na druhé straně, tento postup může být, vzhledem k velmi kvalitní prezentaci v dizertaci, použit jako „model“ pro sledování obdobných témat včetně zkoumání

stejného tématu v jiném školním prostředí. Pokud by se na tématu dále pracovalo, doporučila bych hledat možnosti a příklady dobré praxe ve smyslu, jak se opravdu s učivem u těchto žáků pracuje. Toto by pak ale směřovalo k samostatné studii sledující různé možnosti didaktického zpracování konkrétních vzdělávacích oblastí (viz např. dizertace M. Rychlíkové sledující rozvoj počátků gramotnosti u těchto žáků). Přínos pro jednotlivé oborové didaktiky by pak byl naprosto jedinečný a umožnil by pak následně zpracovat pro jednotlivé vzdělávací oblasti metodiky, po kterých učitelé v praxi „volají“.

Výsledky a závěry dizertace jsou autorkou kriticky formulované a příkladová studie je využitelná nejen pro školskou praxi, ale také pro školskou politiku zabývající se zkoumanou problematikou. Pokud by se autorka rozhodla dizertaci publikovat formou odborného článku či kapitoly v monografii, doporučuji určitě zmínit zahraniční kontext, „význam“ socializace v širším pojetí a navrhnout alespoň některá doporučení pro různé cílové skupiny (školskou praxi, decizní orgány atd.), opřené o vlastní zjištění.

Dizertační práce splnila požadavky kladené na tento druh prací a doporučuji ji k obhajobě.

U obhajoby prosím autorku, aby se zamyslela právě nad problematikou socializace žáka cizince z pohledu uvedení konkrétního příkladu/ů pro její podporu. Zároveň prosím autorku o sdělení, které evropské země považuje za skutečné „lídry“ této problematiky (a proč).

V Praze 1.12. 2020

Radka Wildová